

predrzo zaupanje v angelja varuha, kateri bi te moral nositi čez brezdne, jame in spoke. Ako pa hoje po hribovskih plazih, ali na pr. po Bregu v Ljubljani nisi vajen, potem si najemi dva čvrsta Blejca, da te privežeta na vrv med se in tako boš morebiti srečno dospel do cerkve, če te med potjo ne vjame kaka nevihta in po cesti dereča reka ne odnese tebe in tvojih dveh čvrstih vodjev. Na vsak način pa se spodobi, da, dospevši vrh griča k cerkvi stopiš v božjo vežo in hvališ Boga za srečno rešitev iz smrtne nevarnosti. Ako si pa, česar te varuj angelj varuh, — ker je prav lahko mogoče, — spahneš ali zlomiš nogo, potareš rebra ali razbiješ čepinjo, potem se obrni do župana Westra, ki to umetno pot trpi še na sicer obdelani zemlji. Župan Wester so sicer, kakor se sploh govori in kar je tudi verjetno, izvrsten mož in kakor kaže cesta, tudi dober hribolazec; sir, ki ga izdelujejo na svojih planinah iz ovčjega mleka, je tako okusen, da človek, ki ga pokuši, obžaluje, da tak sir ne raste povsod ali da ga vsaj kakih sto hlebcev nima; al vse te in še druge lepe lastnosti župana, za katere še ne vemo, ne storijo ceste boljše in kdor jo je enkrat skusil zlasti v dežji, drugič ne bo lezel po nji, če bi mu prav oče župan vrh ceste nastavili hlebec sira, katerega dobi, ako gori pride. Ako si to cesto enkrat skusil, potem pač lahko razumiš, kako je Hanibal na potu čez Planine na Laško prišel ob polovico svoje vojske. Ubogi gospod župnik, ki mora po tej poti hoditi! Graščani bi mu morali vsaj mulo podariti, ki je vajena hribovskih stez, da bi ga gori in doli nosila. —

Pa bliža se večer in ž njim vred čas, ko vlak odrine zopet proti Ljubljani. Da ne zamudiš, treba je hitro slovó vzeti od — izvzemši grajane stvari — rajskega Bleda in napotiti se proti kolodvoru. Tje prišedši brez posebnih dogodov malo postojiš in si zbereš družino, potem stopiš v voz, hlapec zažvižga, kolesa se zbudé iz svoje lenobe, vlak se jame naprej pomikati hitreje, vedno hitreje in — par minut pred enajsto uro ponoči si zopet v Ljubljani in greš spat, a ponoči se ti sanja o baronu Lazzarini-ju in bajti sredi ceste, o županu Westru in nevarni cesti od jezera proti cerkvi v Gradu, in — o Malnerjevi gostilni.

Rajske sanje — gotovo!

Troglodit.

Politične stvari.

Nekoliko o Španjski.

Nesrečna dežela Španjska obrača zdaj pozornost vse Evrope na se in sicer po vsi pravici, kajti kar se tam godi, je lahko vsem drugim državam izgled tega, kako daleč pride ali marveč kako globoko se pogrezne dežela, v kateri je nehal ves red. Zato bomo tudi mi spregovorili nekoliko o tej nesrečni deželi, kar se nam za naše bralce važno zdi.

Povdarili smo, da je Španjska nesrečna dežela. Zakaj li je dežela nesrečna? Saj je njena lega, zemlja, taka, da bi bila lahko raj vse Evrope, saj so njene vremenske razmere ugodne najzlahnejšim rastlinam, nebo jasno in o hudem vremenu se tam malokdaj sliši. Nesreča dežele toraj ne more imeti vzroka v zemlji, ker je rodovitna kakor Laška, treba ga toraj drugod iskati in sicer v političnih in družbinskih razmerah.

Kako je bila Španija nekdanj srečna, mogočna, bogata! Brodovje njeno zdelo se je nepremagljivo, najdla je najbolj rodovitne dežele unkraj različnih morjev, zlasti v Ameriki, in se jih polastila ter vlekla iz njih nezmerne zaklade. Za časa Karola V. je ponosno zamogla reči, da v njenih deželah solnce nikdar ne zaide.

Njene ladije so imele prepreženo vse morje, trgovstvo vse Evrope, deloma še tudi Amerika je bila odvisna od Španije.

Kje pa je zdaj vse to, da, kje se li še pozna, da je Španjska kdaj mogočna bila! Znano je sicer po zgodovini, kako je prišla ob mogočnost gledé vpliva zunaj in ob veči del svojega posestva unkraj morja; a kako je mogla domá tako propasti, da je zdaj skoro na enaki stopinji s Turčijo, to se različno razlaga. Liberalci, kateri tako radi vsako nesrečo duhovščini na rame nakladajo, trdijo, da je Španjsko v tako nesrečo spravilo gospostvo duhovstva, ki je na Madridskem dvoru bilo tako mogočno in katero dolžé, da si povsod prizadeva ljudstvo ohraniti v nevednosti. Da pa je to trdenje prazno ali marveč hudobno, to bo lahko vsak sprevidel, kdor ne gleda skozi novo-liberalna očala; najdel bo tudi naglo pravi vzrok, če le količkaj opazuje dogodbe na Španjskem zadnja leta; zdrava pamet ga pripelje na pravo pot.

O vseh južnih narodih — in to so Španjci v prvi vrsti — se piše in govori, da so že po naravi bolj lenobi podvrženi, katere je gotovo nekoliko zemlja kriva, ki brez posebnega truda obilno rodi, nekoliko pa južna vročina. Lenoba pa je začetek vseh drugih strasti, toraj tudi političnih; ni čuda, da je tudi pri Španjcih rodila slab sad. Če truplo miruje, duh ne miruje vselej, marveč misli in misli in si izmisli marsikaj, česar bi si ne izmislil, ko bi truplo delalo. Prvo pa, kar iz tega sledi, je nezadovoljnost s svojim stanom, z razmerami, ki so, ker ne more vsega doseči, česar si izmisli. Takemu človeku je težko vstreči. Španjci so imeli vendar najmilejše vlade, boljšega vladarja od Amadeja si vendar niso mogli misliti. In vendar je mogel bežati in prepustiti deželo divji razuzdanosti. Zakaj?

Zato, ker je tudi med Španjci dosti takih ljudi — brez katerih je malokatera dežela, — ki so željni časti, moči, bogastva, gospodarstva. Pri razmerah, kakoršne so na Španjskem, je takemu petelinu mogoče, z obljubami pridobiti s sedanostjo nezadovoljnih privržencev in slepo druhal, katera se ga oklene, posebno, če njene poželjivosti in razuzdanosti ne brzda, jima ne stavi graj, kakoršne bi jima stavil državni red. Med temi jih je tudi mnogo, katerim je boj vsakdanji kruh, ki se v takem rednem stanu prav dobre čutijo. Zavaljo tega se nikjer lože ne napravi punt, ko na Španjskem, dokler ne bo vladarja, ki bo upor zadušil, potem pa s trdno roko prijel vajeti in z ostrimi postavami navadil Španjce zopet pravega reda. Manj ko bo dal prostosti ljudstvu, boljši bo za deželo in prej si bo pomagala na noge.

Ljudstvo Španjsko, kakor je namreč zdaj, ni še zrelo za svobodo, tedaj tudi ne za republiko; vse to mu je sladek strup, po katerem mora popolnoma poginiti. Kjer ni trdne verske in npravne podlage, tam ni tal za svobodno zrnje; če požene, zdivja in ne prinese dobrega sadu. Taka potrebna podlaga se zadobi le po umno vrejenih šolah, v katerih pa mora biti veronauk važen predmet, kajti brez tega ni npravnosti in brez npravnosti ni pravičnosti.

Da bi zmagal nered, to je, republikanska sistema — kakoršna je namreč na Španjskem — potem ima nesrečna dežela še dolgo pot do boljšega. A zdaj, kakor je znano po najnovejših poročilih, so republikanci skoro do dobrega potolčeni, general Concha, steber vsega vpora, je padel v boju, in tako je upati, da bo konec bratovskega boja in klanja in da se pod žeslom zmagovalca Don-Karola vrne nesrečni deželi toliko potrebni mir. Treba pa je tudi Don-Karolu železne pesti, da se navadi razuzdano ljudstvo zopet redú, da popusti misli na vedne prekucije in se loti mirnega posla. Tako

bode morda zdaj puščena zemlja Španjska zopet ozele-
nela in pod perutmi miru se jelo razvijati vnovič občno
blagostanje. Če pa bi Don-Karol, ko bo na prestolu,
le količkaj spustil brzde, bo gotovo zopet se vnel punt
na vseh voglih.

Da, res, Španjska je nesrečna dežela!

Slovansko slovstvo.

* Akademija jugoslavenska v Zagrebu je ravnokar
na svitlo dala 27. knjigo svojega delovanja pod znanim
naslovom „Rad jugoslavenske akademije znanosti i umet-
nosti“. Ta knjiga obsega sledeče članke: „Justus Liebig.
Načrt njegove znanosti i djelatnosti od dra. B. Šuleka.
— O Jegjupki Andrije Čubranovića od Luke Zore. —
Burnjak. Izumio i proračunao M. Sekulić. — Borba
južnih Slovena za državnu neodvisnost u XI. veku (Na-
stavak). Od dra. Fr. Račkoga. — Naravoslovne črtice
sa sjevero-istočne obale Jadranskoga mora, sabrao god.
1872. S. Brusina. — Povjestni spomenici južnih Sla-
venah. Izdaje I. Kukuljević. Od dra. Fr. Račkoga. —
Nekoje riedke biline na svjetskoj izložbi u Beču 1873.
Od Lj. Vukotinovića. — Valencienesia. Od Lj. Vuko-
tinovića. — Izvodi zapisnika. — Poklonjene knjige.

Zabavno berilo.

Moj pès.

Smešnica, spisal J. Aléšovec.

(Dalje.)

Drugo jutro naprežem belca in drčnem proti mli-
narju. Atile skonca nisem mislil seboj vzeti, pa ko me
tako žalostno pogleduje, kakor da bi prosil dovoljenja,
da gré z mano, mu mignem in on se spusti v tek ter
po tihem veselja laja. V mlinu sem bil po vsih prijazno
sprejet, celó Marijca je pritekla lično oblečena na prag
in mi pomolila roko. Se vé da je zopet oče najprvo
preskrbel kaj za grlo in želodec in kar mi je posebno
radost delalo, Marijca se je bila vsedla tik mene.

Ko smo se malo pogostili, vstane mati, izgovarjaje
se, da ima v kuhinji skrbeti za kosilo, oče pa pravi:

„Jaz moram iti malo v mlin; sem dobil ravno no-
vega mlinarja, pa mu še ne zaupam prav. Marijca, ti
pa delaj našemu ljubemu gostu družino in vodi ga malo
po vrtu, da si ogleda tvoje cvetice in druge rastline.“

„Prav rada, oče“, odgovori Marijca in pobesi oči,
„samo bojim se, da bi gospoda Antona ne dolgočasila;
on je gotovo boljše družine navajen.“

„Stori, kar veš in znaš, Marijca, da ga obdržiš pri
nas do kosila,“ reče oče in gré iz vrta.

Zdaj sem jaz sam z Marijco, kateri je zadrega pri-
gnala rožno rudečico na lice. Sprva molči in ne vé,
kako bi začela kak pogovor z mano, a tudi jaz, ki sem
že tolikokrat bil v različnih družbah gosposkih žensk
in vselej lahko vedel nit pogovora, ne najdem prave
besede. Tak stan je bil za oba siten, vsaj sem jaz to
čutil in morda bi ne bilo še dalje nobene besede iz na-
jinih ust, kar pribuči moj pès po vrtu naravnost proti
nama in sicer tako hitro, da se ga Marijca malo vstraši.
A jaz zakričim nad njim in mu ukažem, da se vleže,
potem nadaljujem:

„Pès je vendar neumna žival; naj se ga uči, ko-
likor hoče, popolne pokorščine se vendar ne nauči. Zdaj
bom moral vedno paziti na-nj, da zopet kaj škode ne
naredi, kakor zadnjič, ko — —“

„Oh, ni vredno, da bi govorili, gospod! Saj imamo
več jajc tega plemena. Če ste zarad tega tako dolgo

časa se nam skrivali, pač ni bilo prav. Dva meseca je
že, kar ste bili pri nas in vendar smo skoro sosedje.“

„Ej, kako dobro ste si to zapomnili, gospodična.“

„Prosim, ne imenujte me „gospodično“! Jaz sem
priprosto kmetiško dekle, gosposkega ni prav nič na
meni.“

„Pač pa žlahnega, kakor sem zapazil oziraje se po
vrtu že zadnjič. Dovolite, da ga danes malo bolj na
tanko ogledam?“

„Z veseljem, čeravno se bojim, da ne boste v njem
nič posebnega našli. Navadne cvetice, le da jim vsako
jutro prilivam in jih oplevem.“

V takem pogovoru greva po vrtu, ki je bil res
prav okusno vrejen. Pa da ne bom predolg s popisov-
vanjem vsega, kar sva govorila, povem le konec, in ta
je bil: Ko naju pokliče glas matere h kosilu, sva oba
enoglasno vskliknila: „Je li že kosilo!“ In ko se po
kosilu srčno poslovim od prijazne družine, vzamem pre-
pričanje seboj, da Marijci nisem več tuj človek, kajti
oko njeno mi je povedalo več, kakor pa je hotel izpo-
vedati jezik. Tako veselega in sladkega čutja, kakor
danes, napolnjen se še nisem bil nikdar od nikoder
domu pripeljal. Oče so to hitro zapazili in se skrivaj
smejali, toliko sem zapazil.

Za tem dnevom sem se peljal večkrat v mlin, ka-
kor bi mi bilo navadno treba, in sicer vselej s kakim
opravkom. Kmaló sva prišla z Marijco tako daleč, da
sva oba vedela, pri čem da sva. Ko jo nekega dne
prašam, bi li hotela biti moja družnica do smrti, se mi
izmuzne iz rok in pravi:

„Prašajte očeta!“

Kako urno sem drdral domu! Celó moj Atila je
moral čutiti, kaj je mene navdajalo, tako veselo je ska-
kal pred menoj in se mi prilizoval, kakor je vedel in
znan. Očetu sem to brž povedal in muzaje se so rekli:

„No, tak je pa vse v redu. Bom pa jaz stopil te
dni tje v mlin in govoril z očetom. Mi stari smo v
takih rečeh bolj izvedeni.“

Pri vsem tem veselji ni čuda, da sem bil čisto po-
zabil na sodnijsko preiskavo in se je še le zopet spom-
nil, ko mi prinese brič povabilo, ki me je klicalo h
končni obravnavi, katera je imela biti čez štirinajst dni.
To povabilo je bilo kakor led na zbeljeno železo. Vražji
svetovalec, da mi pade v veselje, kakor muha v juho!

„Ne pomaga nič“, pravijo oče, ko jim pokažem
povabilo in zatožbo, katera me dolži, da sem kriv ka-
lenja javnega miru; „ne pomaga nič, jutri se popeljeva v
mesto, pa najameva zagovornika. Naj te spravi iz mrež,
v katere si se vjel nepremišljeno; saj ti potem, ko boš
oženjen, ne bodo menda več take muhe po glavi rojile.“

Drugi dan se res peljeva v mesto k odvetniku, ki
je prav rad prevzel zagovarjanje mojega pregreška in
trdil, da zarad take neumnosti ne morem biti obsojen.
Te besede njegove me nekoliko potolažijo, da dobim
zopet dobro voljo.

V gostilnici, kamor sva šla kosit in to je bila prvih
ena, kajti danes sva hotela oba biti kar mogoče „no-
belj“, najdeva starega prijatelja očetovega z nekaterimi
tovariši, ki je bil tega tako vesel, da je dal nastaviti
več butelj šampanjca. Te so naju pridržale do večera
na mestu in predno sva se prav zavedla, se je napolnil
prostor z večernimi gosti. Gostilničar, katerega pra-
šamo, kako je to, da prihaja nocoj toliko ljudi, nam
pové, da se hoče kazati nek človek, tako imenovan im-
provizator, ki na vsako stvar, katera se mu pokaže,
pripoveduje jako ginljivo povest. Sicer je pa revež in
vesel, če kak krajcar na ta način vjame. Tacega člo-
veka smo tudi mi želeli slišati in videti in tako smo še
ostali, sicer bi se bila vsaj jaz in oče domu odpeljala.